

Kuratorium Oświaty
w Szczecinie

Konkurs Historyczny

dla uczniów szkół podstawowych województwa zachodniopomorskiego

w roku szkolnym 2022/2023

Etap rejonowy

Drogi Uczniu!

Przeczytaj uważnie instrukcję i postaraj się prawidłowo odpowiedzieć na wszystkie pytania.

1. **Zakoduj swoje dane na karcie odpowiedzi** zgodnie z poleceniem komisji konkursowej.
2. Arkusz liczy 19 stron i zawiera 45 zadań zamkniętych.
3. Przed rozpoczęciem pracy sprawdź, czy Twój test jest kompletny. Jeżeli zauważysz usterki, zgłoś je Komisji Konkursowej.
4. Za rozwiązanie każdego z zadań możesz otrzymać **1 punkt**. Razem masz do zdobycia **45 punktów**.
5. W każdym zadaniu zamkniętym są 4 odpowiedzi, z których **tylko jedna jest poprawna**.
6. Odpowiedzi udzielaj wyłącznie na załączonej **karcie odpowiedzi**.
7. Jeżeli udzielając odpowiedzi pomylisz się, błędną odpowiedź otocz kółkiem i zaznacz nową, poprawną odpowiedź.
8. Jeśli zaznaczysz więcej niż jedną odpowiedź bez wskazania, która jest prawidłowa, to żadna odpowiedź nie będzie uznana.
9. Na karcie odpowiedzi nie używaj ołówka, gumki ani korektora. Odpowiedzi zaznaczaj czarnym lub niebieskim długopisem bądź piórem.
10. Po zakończeniu pracy sprawdź, czy udzieliłeś wszystkich odpowiedzi.
11. Czas na rozwiązywanie zadań wynosi **90 minut**.

Powodzenia!

1. Przeczytaj poniższy fragment „Dziejów” Herodota i wskaż, które pojęcie zostało zastąpione przez XXX.

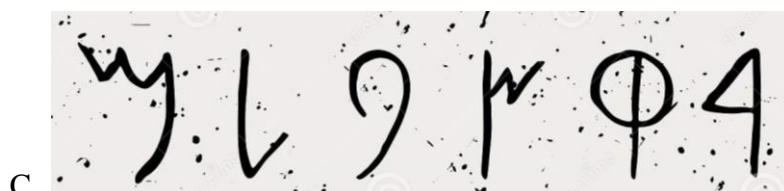
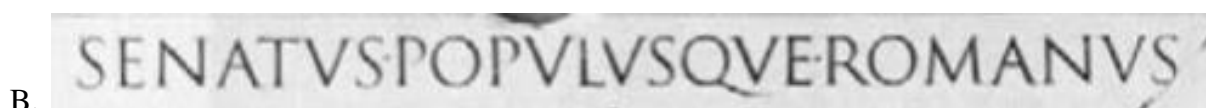
Cheops zamknął wszystkie świątynie, następnie wszystkim nakazał żeby dla niego pracowali. Jednym wyznaczono, żeby z kamieniołomów wlekli kamienie aż do Nilu. Skoro kamienie przepławiono na statkach przez rzekę, polecił odbierać je innym i wlec ku tak zwanym Góróm Libijskim. Okres dziesięciu lat zszedł udręczonemu ludowi na budowie drogi, po której wlekli kamienie. A na budowie samej XXX upłynęło dwadzieścia lat. Jest ona czworoboczna, sporządzona z wygładzonych i jak najdokładniej dopasowanych płyt kamiennych.

- A – świątynia.
- B – ziggurat.
- C – piramida.
- D – wielki mur.

2. Wskaż nazwę, która **nie określa** starożytnego ludu wyznającego religię monoteistyczną i czczącego boga Jahwe.

- A – Żydzi.
- B – Izraelici.
- C – Hebrajczycy.
- D – Aramejczycy.

3. Wskaż, która z poniższych ilustracji przedstawia pismo używane przez starożytnych Greków.

4. Wskaz jak w starożytnej Sparcie byli nazywani niewolnicy.

A – Hellenowie.

B – Hoplici.

C – Heloci.

D – Herosi.

5. Wskaż, który z wymienionych starożytnych Greków był słynnym rzeźbiarzem.

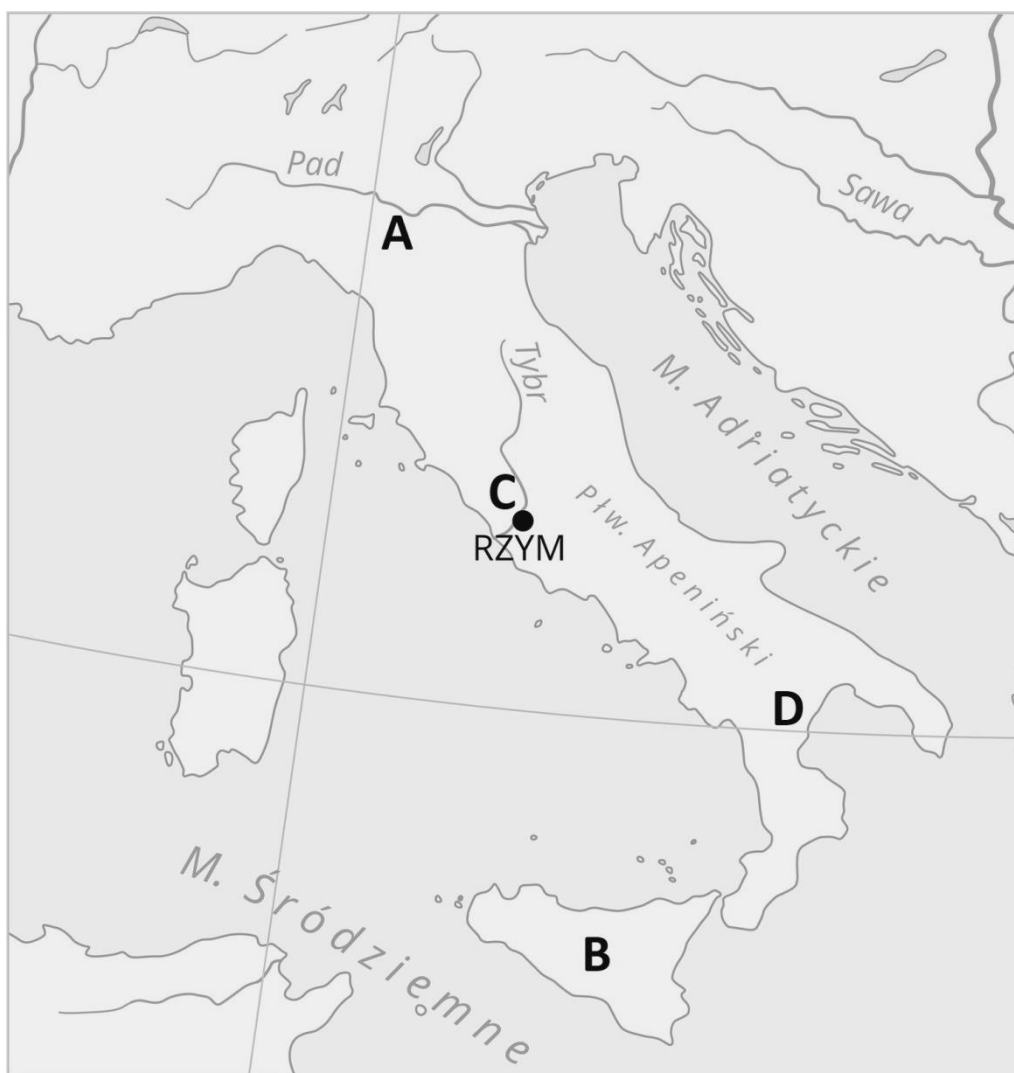
A – Fidiasz.

B – Homer.

C – Sofokles.

D – Hipokrates.

6. Wskaż, którą literą na poniższej mapie Italii zaznaczono obszar Lacjum.

A. B. C. D.

7. Wskaż, który z bogów starożytnych Rzymian miał najwyższą władzę nad innymi bogami i ludźmi.

A – Neptun.

B – Jowisz.

C – Cezar.

D – Mars.

8. Wskaż wydarzenie **najstarsze**.

A – najazd Hunów na Cesarstwo Rzymskie.

B – zdobycie Rzymu przez Wandalów.

C – podział cesarstwa na Zachodniorzymie i Wschodniorzymskie.

D – nadanie przez Konstantyna Wielkiego wolności religijnej dla chrześcijan.

9. Wskaż, która z poniższych ilustracji przedstawia zdobienia typowe dla sztuki arabskiej.

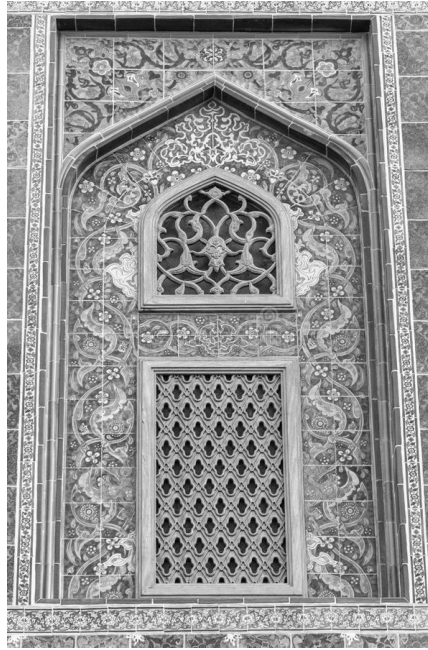
A.

B.

C.

D.

A. B. C. D.

10. Przeczytaj poniższy fragment „Historii powszechnej średniowiecza” T. Manteuffla i wskaż kogo zastąpiono przez **XXX**.

*Podjęmowane przez **XXX** akcje zbrojne, chociaż nie brakło wśród nich takich, które zakończyły się niepowodzeniem, w ogólnym bilansie doprowadziły do wzrostu znaczenia tego monarchy i niebywałego w dziejach Franków rozszerzenia granic ich państwa. A chociaż było ono zamieszkałe przez ludność różnojęzyczną i nie posiadało wspólnej bazy ekonomicznej, mogącej zapewnić mu trwałość, nabrało pod energicznymi rządami **XXX** wszelkich cech mocarstwa. Nic więc dziwnego, że jego władca, zdając sobie sprawę z własnej potęgi, zamyślał o tytule cesarskim. Marzył przy tym o cesarstwie uniwersalnym, a więc jedynym, obejmującym zarówno Zachód, jak Wschód. [...] papież Leon III. Obawiając się, aby przy dalszym wzroście potęgi **XXX** władza duchowna nie została całkowicie podporządkowana świeckiej, wykorzystał obecność monarchy na nabożeństwie w dzień Bożego Narodzenia w rzymskiej bazylice św. Piotra i włożył mu na głowę diadem cesarski (25 XII 800). Zebrany lud aklamował papieskiego elekta, wyrażając tym poparcie dla dokonanego wyboru. Akt koronacji był zaskoczeniem dla **XXX**. Co więcej, stwarzał ku jego żywemu niezadowoleniu, pozory wyższości władzy duchownej nad świecką. W opinii publicznej bowiem papież stawał się dyspozytorem korony cesarskiej, **XXX** zaś został zepchnięty do roli wskazanego przezeń elekta.*

A – Henryka IV.

B – Ottona I.

C – Karola Wielkiego.

D – Ottona III.

11. Wskaż poprawną definicję pojęcia drabina feudalna.

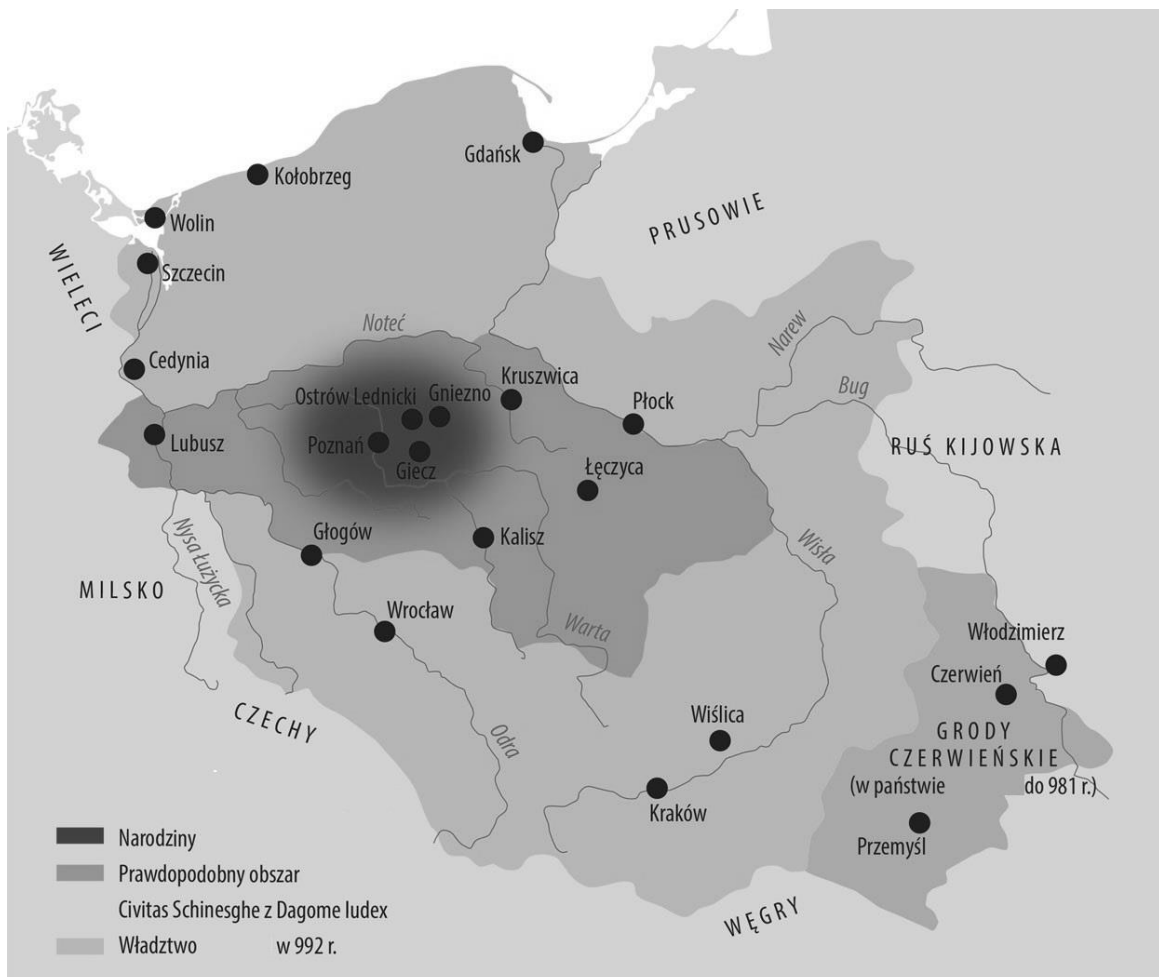
A – wykształcony w średniowieczu system zależności między seniorami i wasalami, na których szczycie stał władca czyli suzeren. W tym systemie jedna osoba mogła być zarazem seniorem jak i wasalem.

B – system zależności społecznych w średniowieczu polegających na uzależnieniu stanu chłopskiego od wszystkich pozostałych stanów.

C – model kariery w stanie rycerskim, gdzie młody człowiek mógł poprzez służbę wojskową awansować od giermka do rycerza.

D – model kariery wśród mieszczan pozwalający czeladnikowi gromadzić majątek, by po uzyskaniu dyplomu mistrzowskiego wejść w skład gildii.

12. Wskaż poprawny tytuł poniższej mapy.

A – plemiona polskie w X w.

B – państwo Polan w drugiej połowie X w.

C – państwo Mieszka II.

D – rozwój gospodarczy ziem polskich za Mieszka I.

13. W XIII w. na ziemie polskie najechali Mongołowie. Wskaż bitwę związaną z tym najazdem.

- A – bitwa pod Legnicą.
- B – bitwa pod Lublinem.
- C – bitwa pod Lipskiem.
- D – bitwa pod Przemyślem.

14. Wskaż wydarzenie **najmłodsze**.

- A – unia polsko-litewska w Horodle.
- B – polsko-krzyżacka wojna trzynastoletnia.
- C – bitwa pod Warną i śmierć Władysława Warneńczyka.
- D – I pokój w Toruniu (kończący wojnę polsko-krzyżacką).

15. Wskaż co przedstawia poniższa średniowieczna ilustracja.

- A – kapitulację wojsk Piastów śląskich.
- B – bunt chłopstwa przeciwko rycerzom.
- C – wkroczenie wojsk chrześcijańskich do Jerozolimy.
- D – zwycięzcę turnieju rycerskiego w chwili triumfu.

16. Wskaż zdanie **niepoprawne**.

- A – w średniowiecznym rolnictwie dużą zmianą prowadzącą do większej wydajności było zastąpienie pługa radłem.
- B – najczęściej zasadzca, który organizował lokację wsi stawał się jej sołtysem.
- C – chłopci z nowolokowanej wsi na kilka pierwszych lat otrzymywali tzw. wolniznę, czyli zwolnienie z obowiązku składania danin.
- D – w średniowiecznym rolnictwie najczęściej zwierzętami pociągowymi były woły, a znacznie rzadziej konie.

17. Wskaż autora poniższego opisu.

Na trzydziesty drugi dzień po wyjeździe z Kadyksu przybyłem na Morze Indyjskie i odkryłem tam bardzo liczne i gęsto zaludnione wyspy, które bez jakiegokolwiek protestu objąłem w posiadanie naszego najmiłościwszego króla przez uroczystą proklamację i zawieszenie flagi hiszpańskiej. Pierwszą z owych wysp, którą Indowie mianowali Guanahani, nazwałem San Salvador z wdzięczności dla Zbawiciela, w którego pomoc ufni przybyliśmy zarówno do tej, jak i do innych ziem. Także wszystkie inne wyspy nazwałem nowym imieniem, a mianowicie jedną wyspę Matki Boskiej Niepokalanego Poczęcia, drugą wyspę Ferdynanda, inną Izabelli, inną Joanny i tak samo pozostałe rozkazałem ponazywać. Gdy więc zbliżyliśmy się do wyspy, którą tylko co nazwałem wyspą Joanny, jechaliśmy wzdłuż jej wybrzeży w kierunku zachodnim, ale nie znalazłszy jej końca, byłem skłonny uważać ją nie za wyspę jeno za część lądu stałego Chataj [Chiny].

- A – Marco Polo.
- B – Krzysztof Kolumb.
- C – Amerigo Vespucci.
- D – Herman Cortez.

18. Poniższa ilustracja powstała w 1568 r. Podpisy nad postaciami oznaczają: „LEO.X.” – papież Leon X, „D.M.L.” – dr Marcin Luter. Wskaż, co według jej autora stanowiło siłę protestantyzmu.

A – większa niż po stronie katolicyzmu liczba zwolenników.

B – wsparcie rycerstwa niemieckiego.

C – bogactwo (zasoby pieniężne zwolenników M. Lutra)

D – słowo boże.

19. Na podstawie poniższej tabeli statystycznej, wskaż o ile obniżyła się po potopie szwedzkim liczba ludności na Mazowszu.

GĘSTOŚĆ ZALUDNIENIA TRZECH CENTRALNYCH DZIELNIC POLSKI W X—XVIII W.									
Lata	Wielkopolska — 57,9 tys. km ²		Małopolska — 55,9 tys. km ²		Mazowsze — 31,8 tys. km ²		Ogółem — 145,6 tys. km ²		
	ludność								
	w mln	na 1 km ²	w mln	na 1 km ²	w mln	na 1 km ²	w mln	przyrost, spadek (—) do okresu poprzednie- go w %	na 1 km ²
1000	0,3	5	0,3	5	0,1	4	0,7	×	5
1340	0,6	10	0,4	8	0,3	8	1,3	86	9
1580	1,2	21	1,2	22	0,7	20	3,1	139	21
1650	1,5	26	1,6	29	0,8	24	3,9	26	26
1660	1,0	18	1,4	24	0,5	16	2,9	—25	20
1700	3,3	14	22
1720	2,9	—12	20
1790	1,3	22	2,0	36	0,8	24	4,1	41	28

- A – o 300 tys.
- B – o 0,5 mln.
- C – o 8.
- D – o 800 tys.

20. Wskaż poprawną definicję pojęcia pospolite ruszenie.

- A – inaczej rokosz, bunt szlachty przeciwko władcy w Rzeczpospolitej.
- B – ogół szlachty danej ziemi powoływanej do służby wojskowej w czasie wojny.
- C – ogół mieszkańców danej ziemi powoływanej do służby wojskowej.
- D – to inna nazwa konfederacji, związku szlachty w celu realizacji swoich postulatów.

21. Jeden z myślicieli epoki oświecenia Jean-Jacques Rousseau twierdził, że lud czyli całe społeczeństwo na podstawie umowy społecznej ma prawo dokonać wyboru najlepszego z ustrojów. Wskaż, który ustroj był przez tego filozofa uznawany za najlepszy i miał najdoskonalej zrealizować zasady umowy społecznej.

- A – republika.
- B – monarchia absolutna.
- C – absolutyzm oświecony.
- D – dyktatura.

22. Poniższa ilustracja przedstawia scenę obcinania brody w jednym z państw nowożytnej Europy, w którym pod przywództwem młodego władcy na przełomie XVII i XVIII w. wprowadzono politykę szybkiej modernizacji i europeizacji. Wskaż imię tego władcy.

- A – Piotr I.
- B – Stanisław August Poniatowski.
- C – Fryderyk II.
- D – Ludwik XIV.

23. Wskaż wydarzenie **naipóźniejsze**.

- A – Sejm niemy.
- B – bitwa pod Połtawą.
- C – elekcja Augusta III.
- D – traktat trzech czarnych orłów.

24. Przeczytaj poniższy fragment aktu konfederacji targowickiej i wskaż **poprawne** wyjaśnienie podkreślonego fragmentu.

*My senatorowie, ministrowie Rzeczplitej, urzędnicy korony, tudzież urzędnicy, dygnitarze i rycerstwo korony, widząc, że już dla nas nie masz Rzeczplitej, iż sejm dzisiejszy, na niedziel tylko sześć zwołany, przywłaszczywszy sobie władzę prawodawczą na zawsze, a już przeszło przez lat półczwarta ciągle ją ze wzgardą praw uzurpując, połamiał prawa kardynale, zmiotł wszystkie wolności szlacheckiego, a na dniu 3 maja r. 1791 w rewolucję i spiszek przemieniwszy się, nową formę rządu, za pomocą mieszczan, ulanów, żołnierzy, narzuconą sukcesję tronu postanowił, królowi od przysięgi, na pacta conventa wykonanej, uwolnić się dozwolił, władzę królów rozszerzył, rzeczpospolitą w monarchię zamienił, **szlachtę bez posesji od równości i wolności odepchnął**, wolę narodu, w instrukcjach wojewódzkich daną, za nic poczytał, karę, nieprzyjaciółom Ojczyzny wymierzoną, na tych, co by przeciw tym bezprawiom użalać się śmieli, rozciągnął, wojsko narodowe do przysięgi na bronienie ustanowionej niewoli przymusił, (...) sam pod konfederacją sejmując, konfederować się całemu narodowi, prócz siebie, zakazał (...), w wojnę szkodliwą przeciwko Rosji, sąsiadki naszej najlepszej, najdawniejszej z przyjaciół i sprzymierzeńców naszych, wplątać nas usiłował.*

- A – Sejm Wielki zakazał posiadania szlachcie nieruchomości w miastach.
- B – w wojnie z Rosją 1792 r. szlachta musiała za darmo służyć w wojsku.
- C – jedno z postanowień Konstytucji 3 Maja mówiło o pełnym zrównaniu praw obywateli Rzeczpospolitej.
- D – reformy Sejmu Wielkiego odebrały szlachcie gołocie (nieposesjonaci) prawo uczestniczenia w sejmikach.

25. Wskaż, którą literą na poniższej mapie rozbiorów Polski, zaznaczono ziemi zabrane przez Prusy w 1793 r.

A. B. C. D.

26. Wskaż, które z wielkich zwycięstw Napoleona Bonaparte była nazywana bitwą trzech cesarzy.

- A – bitwa pod Austerlitz.
- B – bitwa pod Somosierrą.
- C – bitwa pod Lipskiem.
- D – bitwa pod Waterloo.

27. Wskaż, która z doktryn politycznych, powstałych w Europie na przełomie XVIII i XIX w. stała na straży tradycyjnego ładu społecznego, a jej zwolennicy opowiadali się przeciwko wszelkim rewolucjom.

- A – liberalizm.
- B – socjalizm utopijny.
- C – konserwizm.
- D – społeczna nauka Kościoła.

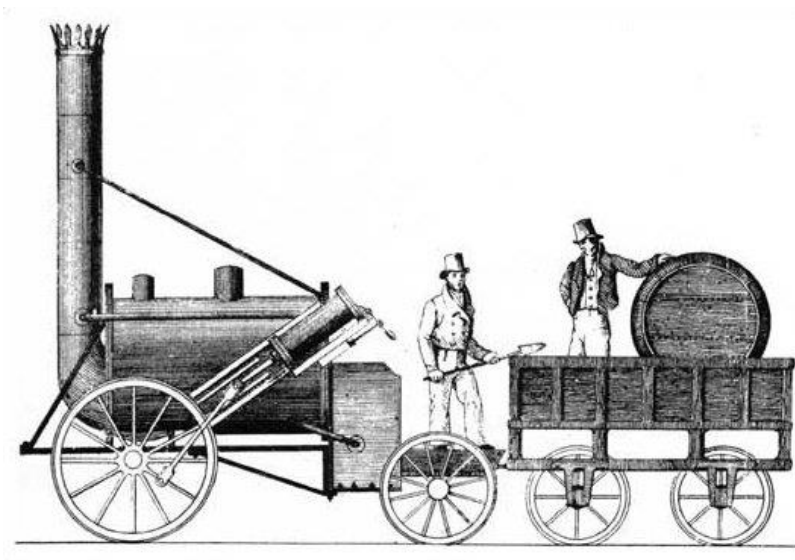
28. Wskaż, nazwę nielegalnej organizacji patriotycznej, która powstała w Królestwie Polskim po Kongresie Wiedeńskim.

- A – Towarzystwo Patriotyczne.
- B – Towarzystwo Filomatów.
- C – Związek Walki Tajnej (ZET).
- D – Polski Komitet Narodowy.

29. Wskaż, wydarzenie **najpóźniejsze**.

- A – rzeź galicyjska.
- B – powstanie listopadowe.
- C – początek nocy paskiewiczowskiej.
- D – powstanie Uniwersytetu Warszawskiego.

30. Na poniższej ilustracji zaprezentowano pojazd, który zrewolucjonizował XIX-wieczny transport lądowy. Wskaż, który silnik go napędzał.

- A – silnik gazowy.
- B – silnik spalinowy.
- C – silnik parowy.
- D – silnik elektryczny.

31. W połowie XIX w. toczyła się wojna, w której zaangażowane były następujące państwa: Rosja, Turcja, Francja Wielka Brytania, Królestwo Sardynii. Wskaż obszar, na którym toczyły się najważniejsze walki.

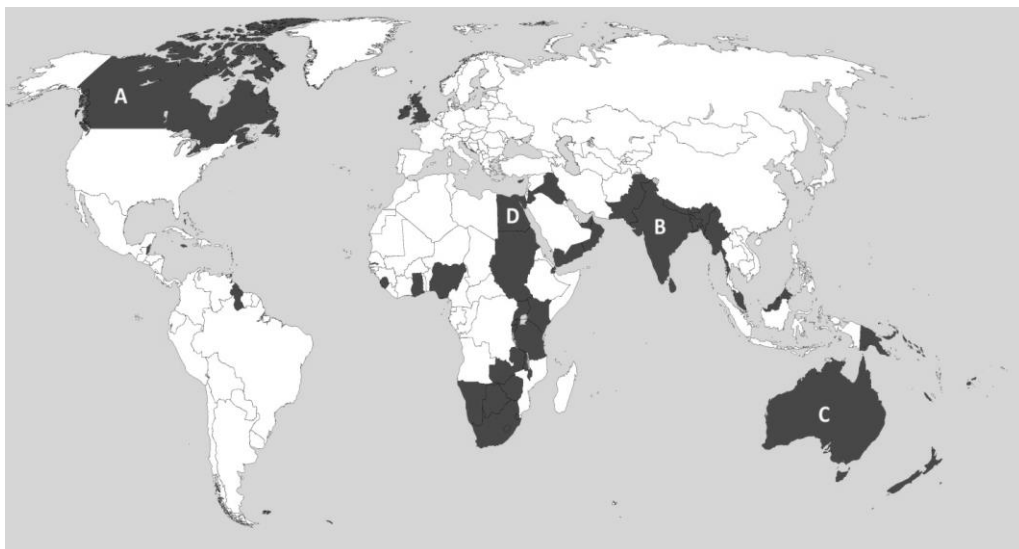
- A – płw. Apeniński.
- B – Sardynia i Sycylia.
- C – Dardanele.
- D – płw. Krym.

32. Przeczytaj poniższy fragment listu Abrahama Lincolna z sierpnia 1862 do Horace’ego Greeleya, redaktora gazety „New-York Tribune” i wskaż jaki był **osobisty stosunek** prezydenta USA do kwestii abolicjonizmu.

Nie chciałbym pozostawiać już jakichkolwiek wątpliwości. (...) Moim najważniejszym celem w tej walce jest utrzymanie jedności Unii, nie zaś zachowanie czy likwidacja niewolnictwa. Gdybym mógł utrzymać jedność Unii, nie uwalniając żadnych niewolników, zrobiłbym to; gdybym mógł ją utrzymać, uwalniając wszystkich niewolników, uczyniłbym to bez wahania; gdybym mógł to zrobić uwalniając część z nich, a zostawiając w niewoli innych, tak właśnie bym postąpił. Wszystko, co robię odnośnie do niewolnictwa i ludności kolorowej, robię, aby zachować Unię, a jeśli z czegoś rezygnuję, czynię to, bo nie wierzę, że pomoże to zachować Unię. (...) Wyłożyłem tu swój cel zgodnie z tym, jak postrzegam swoje urzędowe obowiązki, i nie mam zamiaru naginać ich do mojego osobistego, często wyrażanego życzenia, aby wszyscy ludzie – i wszędzie – byli wolni.

- A – abolicjonizm był dla niego mniej ważny niż zwycięstwo Konfederacji.
- B – w tym fragmencie nie ma odniesień do abolicjonizmu.
- C – osobiście popierał abolicjonizm.
- D – zajmował stanowisko chwiejne, a kwestia abolicjonizmu była mu obojętna.

33. Na poniższej mapie zaprezentowano brytyjskie imperium kolonialne z przełomu XIX i XX w. Wskaż, którą literą zaznaczono posiadłość kolonialną nazywaną „perłą w brytyjskiej koronie”.

A. B. C. D.

34. Pod koniec XIX w. w ramach autonomii galicyjskiej władzę w tej dzielnicy sprawowali polscy politycy konserwatywni zwani stańczykami. Wskaż, które poglądy były przez nich głoszone.

- A – rezygnacja z obrony polskiej tożsamości narodowej.
- B – pochwała idei powstań narodowych i wywołanie kolejnego.
- C – przyjęcie postawy lojalistycznej wobec zaborców (trójlojalizm).
- D – dążenie do radykalnych zmian społecznych celem likwidacji *galicyjskiej biedy*.

35. Wskaż, w którym polskim mieście, miały miejsce największe walki podczas rewolucji 1905 r.

- A – Łódź.
- B – Wrocław.
- C – Kraków.
- D – Grodno.

36. Wskaż wydarzenie **najpóźniejsze**.

- A – cud nad Marną.
- B – bitwa nad Sommą.
- C – rewolucja lutowa w Rosji.
- D – traktat w Brześciu Litewskim między Rosją, a Niemcami, Austro-Węgrami, Bułgarią i Turcją.

37. Wskaż miejsce gdzie była formowana w czasie I wojny światowej tzw. błękitna armia pod dowództwem J. Hallera.

- A – Francja.
- B – okupowane przez Niemcy obszary Ukrainy.
- C – Galicja.
- D – Syberia.

38. Wskaż dziedzinę, w której szereg odkryć dokonała Maria Skłodowska-Curie, polska laureatka nagrody nobla.

- A – literatura.
- B – fizyka i chemia.
- C – astronomia.
- D – biologia i medycyna kliniczna.

39. Wskaż poprawne wyjaśnienie czym było Gestapo.

- A – radziecka tajna policja polityczna założona przez J. Stalina.
- B – tajna policja polityczna istniejąca w III Rzeszy.
- C – plan gospodarczy w ZSRR mający na celu gazyfikację całego państwa.
- D – organizacja faszystów włoskich pod przywództwem B. Mussoliniego.

40. Poniższy obraz Jerzego Kossaka z 1935 r. zatytułowany jest „Na progu wieczności”.

Wskaż obóz polityczny z okresu II Rzeczypospolitej, który mógł go wykorzystywać w swojej propagandzie.

A – narodowa demokracja.

B – socjaliści.

C – sanacja.

D – ludowcy.

41. W 1940 r. miała miejsce bitwa o Anglę. Wskaż, które rodzaje wojsk brały w niej udział.

A – lotnictwo.

B – marynarka wojenna.

C – wojska pancerne.

D – wojska lądowe.

42. Wskaż, w której z wymienionych miejscowości znajdował się niemiecki obóz zagłady służący do masowego mordowania Żydów w okresie II wojny światowej.

A – Kraków-Płaszów.

B – Treblinka.

C – Warszawa.

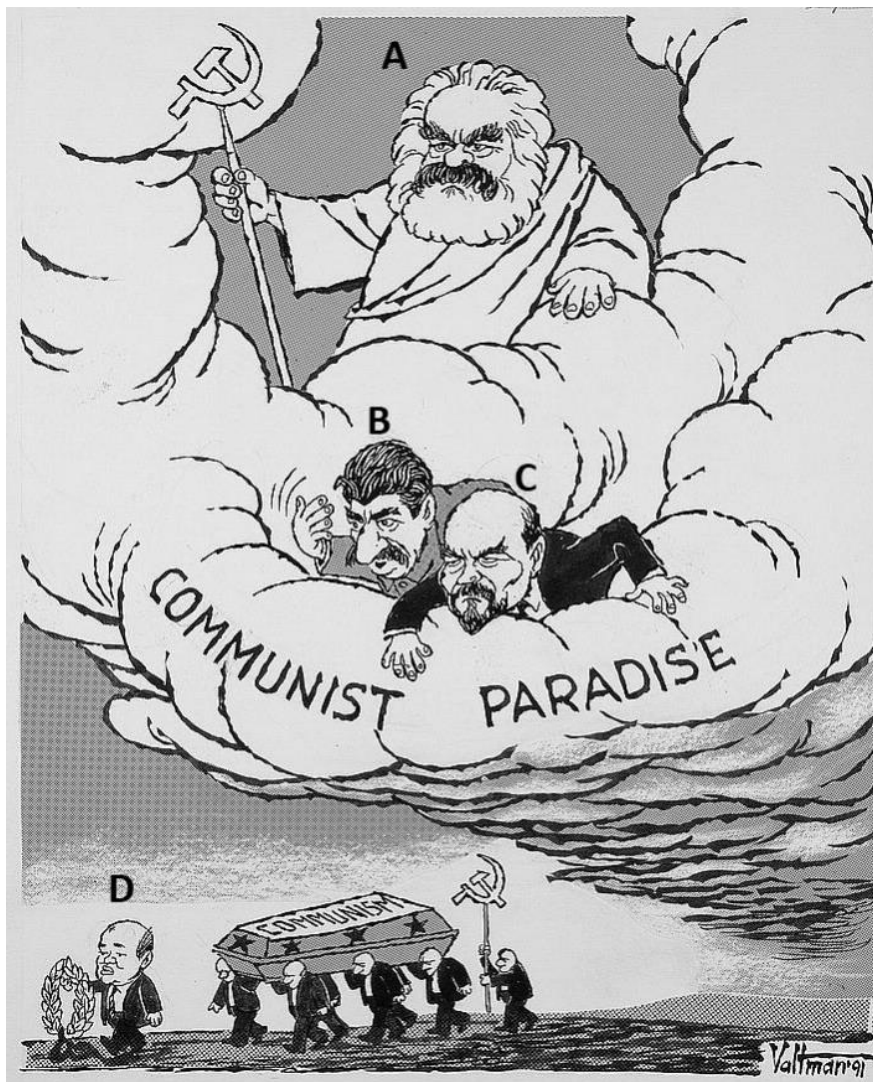
D – Rzeszów.

43. Poniższa mapa przedstawia zmianę granic Polski w 1945 r. Wskaż jak w propagandzie Polski Ludowej nazywano obszary zakreskowane.

- A – kresy zachodnie.
- B – ziemie odzyskane.
- C – ziemie przyłączone.
- D – ziemie powracające.

44. Wskaż, która literą na poniższej karykaturze zaznaczono postać ostatniego przywódcy ZSRR Michaiła Gorbaczowa (na chmurze napis: komunistyczny raj, na trumnie napis: komunizm).

45. Przeczytaj poniższy fragment przemówienia Władysława Gomułki i wskaż rok, w którym miały miejsce opisywane wydarzenia.

...3 marca br. w mieszkaniu Jacka Kuronia zebrała się kilkunastoosobowa grupa ludzi, głównie studentów pochodzenia żydowskiego, znanych z rewizjonistycznych wystąpień i poglądów. W czasie tego spotkania omawiano sprawę zorganizowania demonstracji na UW w dniu 8 marca. Dzień ten wybrano dlatego, że jest to dzień Święta Kobiet, co miało ułatwić

organizację demonstracji i spowodowanie zamętu [...] Akcja była ściśle skoordynowana [...] Nie ulega wątpliwości, że ta kategoria Żydów – obywateli polskich, uczuciowo i rozumowo nie jest związana z Polską, lecz z państwem Izrael. Są to na pewno nacjonaści żydowscy. Czy można mieć do nich za to pretensje? [...] Przypuszczam, że ta kategoria Żydów wcześniej lub później opuści nasz kraj.

- A – 1968.
- B – 1956.
- C – 1970.
- D – 1981.